

Молла Насреддин

Сиз бизи, биз сизи дејиб кәлмишик,

Mirza Celil Molla Nasreddin!

апка жаңыл - апка баъзаше Мирза Джалил - Молла Насреддин.

Эсасыны 7 апрел 1906-чы илдә Тифлисдә М.Ч. Меммәдгулуздә гојмушудур

№3 16 февраль 1997-чи ил

Бейнәлхалг ичтимай-сијаси, әдәби-бәдии, һәвәвә шабәдә мәчмуәси

тижети
сафастыр

10 Феврал (1866) Мирзэ Чәлил Мәммәдгулуздәнин доғум күнүндүр

АЙЛӘ АЛЬБОМУНДАН

Атасы Маммадгулу
Машади Гүсейнгулу оғлы
науасы Мунаввар
Маммадгулуздада ила.

Мирзэ Чәлил оғанылары
Мидәйт вә Энварда

ЕЛДАВАКИЛДІГЕНИҢ 111-шы есебин

?

Анасы Сара Мишади
Баба тыны (шаклани тапыб
бизе кондэрани хүсүсү
мукафат козлајыр).

Хамидә ханым
Маммадгулуда

Төймүр Энвер оғлы
Чаванчиев

"Мен дә моллајам, сиз дә
молла, амма мән мұсәлман
гардашларда дејирам: еј мұсәлманлар
козынуз ачын мән бахын, амма
сиз моллалар дејирсипши: еј
мұсәлманлар козынуз јумунуз
мән бахыныз".

М. Ч. Меммәдгулуздада

Сиз бизи, биз сизи дејиб кәлмишик,
Сиз бизә, биз сизә дејиб күлмүшүк!

Дәркәһына вә заманына мин шүкүр, Мирзә Җәлил!

Милли варлық
ФЫМЫЗ НАМИНӘ

О заман сензуранын гадаған етдији сийифониянын түстілдін тарзан жөнгө чакиб азырынды: "Биздан асыны олжайын сабықта борш кетди". Бу заман исес сензура охудар, алма баджалар вар. Синий сийифониянын бизим сиыс бар саяйымыздын түстілдін "жат" тәжілдер ки, нади-нади стадиондың кимни соозын дүзүнгү демеш, анынғы соғыншынын. На жаңы ки, һөйттә деңгэрлұхтың ынашын баджалардың усталылар. Охса, түрк аял жогурв, жапа билүмидимиз бас анын толу ауларапчагы...

Лаш бу жаңалыларын сабыйттицир. Күркүстәнән дәреси сөфарда олан Азәрбайжан Республикасы Милади тоғызынын сады Муртуза Элләскаровун мәденияттеги етдиң парламент нұмайында еттік түзіліштегі Тиғран Азәрбайжан Гаджиевтің мәриказидә јерлі зияндарла шешүшті Ватанда жолаушылардың аэропортаға келгендегі аттуғы бир неча маңында ауруп шашвазларына кетдім. Күркүстән парламенттегі спикери Зураб Жаванә және дәреке депутаттар гонглардың орышынан да отру дағы онча мәденияттегі Азәрбайжан нұмайында еттіни баштысы Муртуза Элләскаров да зияндарда самынын коршутыш, нальдалауда туғанды соңра М. Ф. Ахундовин музейде вә Маданијэт Мәриказы иштесимшілдә башында. Хатир албомында онын созлар жазыбы, бурая топлашынларда күдүттеги соңра арзадас болуштың мәденияттегі етди «Мирза Чәлим - Мolla Верзәдин» нағымчесинин иккі салынына илдем етдім. Бир алғын аяг салындыр ашындағы вәрәғәл-вәрәғәлдеги нағымшын шебдән бир салынадеди: «Чох козаз, обрик едірам!» «Молла Насироглының» же ғаламы күннө бу

"Чох көзәл, тәбрине едирам! "Мόлла Нәсрәддин" ин замын кими бу мәчмүәни мүтәмади бурахмаг ысымдыр. Бу, бизә әзәби-мадани азагәларнимиз ишшәләндирмәк, мишли варлығымызы яшатмас Күргүстәндән чох лазымында. Четтинийнисе маңа мурасын етмәйи уннатуяйын..."

Муртуз әләскәров

бојук фараһ нисси има гајытдым, язы
масамын устүндө тохдан назыр олар
макмумчын УЧЫЧУУ салымны
материалларыны дарнаң јығылмага,
коңидарм, дордунч салымы салымнамага
башладым.

Адатан ыңсан мөмкүннүү титул
сайынфасында "Бу саяымызда" кеден
я з а з л а р д а
садалајарлар. Биз исә
биздан асмы
олмайраг ишүү уз
кормажын "Кечин
сајымызда" дәрч
о д у н а н л а р д
хатырматын истигиринк
охучуларымыза.

"Мирза Чәлил -
Мolla Нәсрәddин" ин

ничиң сајынын
уз табығы "4
январ Мирза
Чалилин хатира
күнү дүр
сөзләри ила
башмияраг бојук
әдебин яшајыбы
яратадыры
Тифлисин
Бесикк
күчесіндеги 24

шабдасы, матбуат тарихименди дүнишини
ба күнүн атылғајын «Молла
Насретдин» даң имумынар, илк
мюллакараданын рәссеам Эзик Эзимбада
Натыяда хош соң да карипатуалары,
«Дарындын гонагалырынын» рубрикасында
Күндүз Элшазда за расмлары, һемчинин
Төртанды шаш Е. М. Савалыновын,
Бакыдан Азэрбайжан Малин Итисад
Коллекциянын ректору Мирдамат
Садыговуны, Газах Район Ичке-
Таңкынчыттин башының једә Оркузову,
Гардабаннан Манаффарым Йәзеневуу,
шаш-тархумчы Саяжүн Маммадзададини
табрикалар, мухталиф ше «рәләр, шакыл за
чиңизмалар даеч олимушчулар.

"М. Ч. -М. Н.": Йұхарыдақы шақылардың бири үстінә хәтт чакылғы "Биздан асыны олжайы сабаба көр баш кетді" жазылын сәйніфе, о бири иса "шыға" настырь галымшы 2-чи сәймәншызын уз ғалыбызды. Ашагыдақтың картинасту иса "Молла Насретдин" дәр (№ 29, 30 декабр 1913) котурмамышу. Рассел Ротерин тәжідін һәмни қызынан тапшына сензор инача вермәмиши, тәзәнә гара ронда хәтт чакыншылар. Шақида шақыншылары иса белә имиш:

Бир ешшәк миндириб бир ешшәк уста.
Тұтарлар довоасын застаба жаста.

-Шукур Аллаһа, онларың
гасирларниң на саташмыш, на дә
рикатураамырының дүнија иле бир елжышкік.

О ФЕВРАЛ (1866) МИРЗЭ ЧЭЛИЛ МЭММЭДГУЛУЗАДЭНИН ДОФУМ КҮНҮДҮР

М. Ч. МӘММӘДГУЛУЗАДӘ

Бөјүк әдибин һәјатындан мәгамлар

Мирза Чалил јохсул бир амада бојујуб боја-баша татминцишар. Мисолдагут Машади Йүссеңүйнен огулу, аның Сара Машади бай гызы да миңшик "табарык" касиб амадын им. Машади ономадыгуда Даши (Чалил она "Далаш" дед муржан едәрдик) даңдарлыгы бил барып, замылтакшыз, замынчак, айланчак инасы, маарифпәвзәрлий ву бузманстый изде фогланырди. О, ти индордун избагет саласын доңдидарманд үчүн жолин ылалда күзөмдин, бојуп огулу Йусиф саялтас, Чалил мұлымал боскоң ястрымын, тамы бир жаңышта анысаның кітірмеш нөхөннөн айырмаса исе болдурадаң орсож татымынцишар.

Алда йылттын башшаныңчы Мирзә Чалын үчүн уурсуз имшидир. 1897-чи илде биринчи жаңат јөддешни Өзбекистану, 1903-чү илде мэселен гардашы Мәнгәмбет Тагы Сиддини, 1904-чү ишкүннөөн айланып Назар ханымны итененишми.

Мирза Чалиш оны дәлічесін сөзіп Назлы ханымы мұалімдегі мәселе мен Тифина көтү. Элдің соңада бу бағытта изаудың

жак мөгөдүй ил Тифлис коттүр. Одоо соняшар бу широдо жазылда ачылышынан соң Ирэвани вогзанимдан Тифлис коттамын итиғафты олду жана-миладинин 1903-чү илнине декабрь аյнында... О вахт таңа скамийши Ирэвани дәмир јолу ила Тифлис јола дүшүүк. Бир күн

кедендиң соңа сабаны күнү варып одут Тифлис ۋە дىشдик
ئۆزىن مەيدانىن تابигىنى ماشىنچىرىڭىز. Гەرگە مەيمانخانасىنى
كىسىن ئەستىجىلىنى تۇتۇلماق اپرادىنىڭىم ئۇلۇمۇ میرزا چولما
كەن ئەپتەپلىرىنى تېرىپلىرىنى تۇتۇلماق. بۇ ئەپتەپلىرىنى تۇتۇلماق
تامىمىز. بۇ، она آغىز تۈرپىن بازىلاشىمىز. نۆرمىدە خانىمە
دا ئەپتەپلىرىنىڭ كۈنى: «О، بۇ آغىز درىز ئەپتەپلىرىنى دەمۇشىز... تامام ئەپتەپلىرىنى
ئۆز كۈن اپرادىنىڭىم بىغىرىنى كۆرمىز كەتىملىشىم، онۇن بىغىرىنى
تىقىدا ابىدە جوymىش، ... گەشىشلىك تىفلىسەدە گالىماغى ئەپتەپلىرىنى
ئۆزىنىڭ ئۆلۈدە نەزەل خانىمەنى يىنىنىدا دەپى ئەدىملىك ازىزىسىدە
دەرىجىغا بىلدۈرۈشىمىز».

Бүтүн бүллар аз имиш ки, бојук сәнаткар ұғым он бир айдан соңра

Шекилд (сагдан): Азәрбайҹашын дүнјави тоһратли коркмалы устасы Азатир Каримов, Эзим Исмаилбайлы вә машүр рәссамы Казылов.

ОХУЧУЛАРЫМЫЗЫН АРЗУСУ ИЛƏ, ОХУЧУЛАРЫМЫЗЫН АРЗУСУ ИЛƏ

МИРЗƏ ƏLƏKƏBƏR SƏBİR:

Шириәм, чүнки вазифам будур, эш"ар язым,
Кердүйүм никү бади ёлайым изнэр язым.
Күнү парлаг, күндүзү аг, кечени тар язым.
Писи-пис, айрин-айрин, дузу һәммәр язым.
Нија бас бөлжे бералдиңдер, а гаре көзүн.
Юхса би айнада ёзи корурсан озун?

Ариф Ширванлы кимдир?

"Ариф Ширваны" тохалгуст кал шаш кими шөрт газемини
Карбалаји Алданын аслы Ляльгандыр. Эсэрләрдин айлан олур ки,
Ширван ханы Мустафа ханын заманында јөшамиш, разыб-яратмын
шаш-шөрттөн шаш кими талыныштыр. Алкин Ариф Ширваннин
бөлжеттөн шаштада атрыпым "м" аумат көздөр, эсэрләрдин аз бир
искоши кийис бисо чытыпшады.

Арифни эдәвә олан оздарын газель же ычалдарден ибараттады.
Газалларында "м" олур ки, шаш XVIII асрлар битти физалимларни
шайылды олмушады. Бидисларин айядат бир сеирин кими шыйндашын
стенни, белек дөрнүйеңшөйн би жигитлабы олмушады. Мэйл бура көр
важитинин башына көлжети физалим, олжисинин алдан-ал кечесин, ханлар
арасында кеденчилерин шашда дарин наразылын, сиңи заманды
көдер дөргүншүрдү. О, дөрөн көзөненесин кедиштештүн сеирине
бараң, тарын берегелди, баш берин бидисларын жүттөштөн стемеске беле
бир киткөнүү көлмөнчүдүр:

Аламин м" мүраси ўрттулда бир сулаттан тутур,
Нюхбет ал көс ки, би м" мүраси вираш тутур.
Кай малын мүлкү-ынфигилей бир майык олур,
Кай опул ишкүнүтүш ўз мии салбын-перми тутур.

Битти буларнын дедигендөн соңа шаш да физалимларин беле
жүкнүштүрдүр:

Беззини ташын хали галмас, ўрт калын дурмас кедер,
Ей бас, бу базында Ариф ўртада тутур.

Шаш довторгуда баш берин ыңгасылгарады, азтум, истиначымын
көртүп кадарланаңда издердөркүн болтушын чүпине көрфалы жар, садиг бир
дост арулайыр. Экөр бела бир дост ташыларда, ўсق олмаса, тосяллын
китабча шакланып нашр олмушшады.

ТЕАТР ТАРИХИМИЗ: ФОТО - КҮЗКҮДƏ

"Историбада Тифлис Азарбайжан театрынын мұваффағијаттың гастроли франсия интreprenör-лердин нәзаретине кабіп етмис, труппа Парижда "Аршин мал алан" ойнамасы тақилюпнан шауды." ("Азарбайжан театр салынmasы"дан).

Шакында Тифлис Азарбайжан театры хадимларынан: Ніјәл Исмаїлов, Эмин Гурбанов, Ульян Рачеб, Ибраһим Иссафалы, Эльсекр Иссафалы, Александр Туганов, Мирзә Аббасов, Эли Салайын, Эләзбәр Сефір, Муту Зәменов және башгаллары (Биң таңылышларымның гейд етдик, таңылыш бикимдиктерине биң языбын көндөрчөк охучу жаңынан салынтыларларында габагчадан ташкүркүлдүрдүр)

Ah нијә?

Гынаңыр досларым, то" во едиң яд,
Ан нијо нахьртын докумадым мон!
Но саңд лазынмыннан до нехе дад,
Ан нијо нахьртын докумадым мон!

На суса блырим, но кар олурام,
Наданлар эллиндо матар олурام,
Ишләр-ишләр бесар олурام,
Ан нијо нахьртын докумадым мон?

Дүз дүз көтөли елиң юлунда,
Ни де, ни яз, вадал, јоджур бир хеир,
Но тути булалар көрмүр бир геир,
Ан нијо нахьртын докумадым мон?

Јетор сино кеталин елиң юлунда,
Ни дәвдә тағт жар, но до голуна.
Кодалар дурдугча сагын-солуунда,
Ан нијо нахьртын докумадым мон?

Ноки јоджур адамнын адамы,
Энн, я сүүн ия, я је бадамы.
Ағас атам - гонумамы, јадамы,
Ан нијо нахьртын докумадым мон?
Но жакшы, нахьртын докумадым мон?

Шир Аббас Сайнатын атасы
Карбалаји ёли Аббасту Гоян
булган очкунда.

ЖУРД ЈЕРЛӘРИМИЗ-КОЛНӘРТИЛӘРИМИЗ

ШАМАХЫ ЗӘЛЗӘЛӘДӘН ӘВВӘЛ ВӘ СОНРА ФОТО-КҮЗКҮДƏ

Шамахы во Ширван болюсундо тарихон бир нечо көрә зөвлөлд
баш беринши во буюк дагынтылары соббә олмушшад. Булаларин эк
годими тохмини 1905-чи ил тоқадыф едиր ки, накин дөврдә даңа
тох Иран шашы Кејкосоруу салдырынин Альчар ташынн,
демек олар ки, шыңъ јоз олмушшад. Энвалид эксерийити вакытла
коттурулдулуклары Чонкубы Азарбайжаны Зонкай вилајетине гајет-
маш, Ширваны да болакларни сөвзеленеш, гладын иса ѡрд
јөрдөн төрк стыйбай, Альчар јендиң - зөләзләрдән давамалы тикнити
усулу во түрмүш, өзөвлик шөрттөн барна этниншлар. Чүнин из
гләдэр ки, Шамахы Азарбайжанын патшахты или, Альчар онци тикар
мөркөн олмушшад. 1902-чи ил January 31-де баш беринши
дөйтштән яралты токан исасон Шамахыннан яире тојумчылар.

Тарихи көзәр салас жәкорик ки, Ширван халыкты Русияда
бирлешмандын соңа Шамахы губернине мөркөзин төврүлүр во
бүрдүн 22000 инфрә эндиң яшашынды. Лакин 1859-чу илде баш
беринши зөләзлөнгөнчесинде губерния мөркөзин Шамахыдан Бакыя
көтүрүлдү. Бу доштуктагы фасилияттеги сөзмөлөрдөн Аббәс из мушында
во тадигүлләрдә итихасында өзөвлөнүү көрмүш во деминидир:
"Шамахы чүнү нет бир ичкат јохадур. О ну ваҳта бәдбәт ындынин
гүлмөнин ким бир нечо дәгити гәрниндә јерал-јекеси олчаг".

Сон зөвлөлдө итихасында алымны фикри һөгүтүлгө төврүлүр.
Күнкүнде салт бириниң ярмасында шайорын-гарб торғындике
ләдән үзүлтү шишидимшиз во јердә бир-биринин ардынан баш берен
беш күчүл токан итихасында Шамахы дагыдамалышты. Зөләзлөн
заманы 2000-дөн тох адам болад олмуш, 16000 адам евек-шашкын
төлгөмүш, 4000 ев, о түмәндин IX дер овнол тикилыши Чүмү мөсчиди
из дикор мөсчидар умуми, мусолман мөбөлгөсү, демек олар ки,
харабазар төврүлүштүрдү. Бу фасилияттеги сөзмөлөрдөн Альчар
төнөсөннөн 70 инфрә гәдән бирдей олмушшад. Маралтайдыр ки, 9 күн чүткүн алтында галы 9 яшшы мусолман
Умыт Мусалынын сар тыхымшындар.

О тарихидан 95 ил кечесе да ѡрд јөрнүсүн коjnортиси һөлмөн-болом
үнүдүлмөр...

Зөләзлөнни шайиди олар Аббас Сайнот бело язмынды:

Бир нөр олуб зөвлөлдөн јөксара виран,
Тапшы дахи заездлары сүртк-имкан.
Дашлар гарышиб торлаға, салор мутолашы,
Хаки-сүйяд оттеги сиңдилде форвари...
Нор жанды бојук хондаку, юр күчтөдө мии дағ,
Әббәс токулауб бир-биринин устуна торлағ.

Шакиппәрдә: Зөләзлөннөн әввәл Шамахы шәһәринин
умуми корунушу, баш күчәләрдән бир, зөләзлөннөн соңка
"Шамахы" мәсчиди, Энмәд Ағанын намамы.

ОНЫН ВАРЛЫГЫ ИЛӘ...

"Джадашым Фаиг НЕ"манзадәни мен биринчи дафы "Шаргы-Рус" газети идаресинде көрдүм за бурада онуна уң тутдум... Онын варлығы или "Молла Насретдин" мәчмүсесин бина етдим. Даңа дөргөсү, онуна борабор, онуна бирликтә "Молла Насретдин" мәчмүсесин бина етдик".

М.Ч. МӘММӘДГҮЛУЗАДӘ

Бојук әдебибы тарихи коламларының Өмәр Фаиг белә тәттегәйрә: "Мен зама ѡлдадшарым: ёъли голамдан Мозмолдулазада, түшвәрдә Шеф Фәлжар Бағырлазада, бу штумуз иттиһәд едиг... Тифлисде бир мусалман мотбәссе әлдиг, админ "Гејрәт" томсөйи етдик".

Коркмал молланәсреддинчиләр публицист Өмәр Фаиг НЕ"манзада 1872-чи маин 24-дә Күрүстүстүн Тифлис губернаторы Ахалых үзединин Азтур күнлигидә ишада олушады. Итбидән төслинин зөвлөттө молланында, соңра јениң ачылышын рус мөктөбендә ахыншылар. Түркіјәдә төслинин давам етдирилгүл, Галата почта-насызында ишләнгүл, довру мүтбүттүл жаҳындан ташып олушу, мүторонги түрк көнчигыры или даңта саладылышына кора то "гүб олушуш, дөргөн көтүннөн гайримдешләр". Азрәбайчыны Шәки, Шымкент, Кончак шәһәрләрдән мусалманлык етмиш, Тифлисде "Шаргы-Рус" газети ачылышынан соңра журналистик фәлмәнүттөн башталмыши или публикият моталадарын бурда чып етдириштәр. Мирза Чөлән наә бирликдә "Гејрәт" мотбәссе ташып едиг "Молла Насретдин" ин илкен мүштэрүрлөрдөн бири олушады. "Дардымиз во дарманимыз", "Дилемиз во имламыз", "На чүнч һаттымызы истөйнүр" во с. публицист язмалары илә да газыныш,

"Үмидвар", "Лағыры", "Дардымиз", "Нөрәйр", "Доли", "Чобан" за с. кидал ишләрләр илә јазып-яраттышылар.

Азрәбайчыда совет ыкынмийитти гүрүндүрүү илин мајманды изшро башчылар "Зомбистекшөрмөт көзү" журналисти редактору олушу, халг мағрифы саласында талышмыш, Көкчө Көнә, Төсөрүрттөн техникумунуң директору ишләмештәр. Күрүстүстөн мениншисиң икюмнәттө дөврүлдүк дөрнелүү соңра Күрүстүстөн Нөрбәи Ингиләб Комитетинең үзү сезаптамыш, Күрүстүстөн КП МК издиндә ярдымчы мусалман боласын бөрбәйлүк етмиш, Тифлисде чыкып "Джеки" газети редакцияса же? этиккүн үзүү олушады.

1937-чи ил ишүү 16-да ээзә тодибара дөврүнде ёбс единчилүү, ишеним илин 10 октобрьында күалалынчылар. 1958-чи илдә борлат беркимчилер.

Ө.М. НЕ"манзада 1905-чи илдә Тифлисин "Гејрәт" мотбәссе илде ишүү олушын "До" хоти-ишири-асрор", ишмичини Бакыда "Азэр-ноң" ва "Кончак" ишириjатлар тарифинден бурахалы "Үчүнчүлүк", "Эсәрләр", "Хатырларым" ва "Сечимчүлүк асарлоры" китап-ларынын мұлдырларын.

"Хатырларым" да охуяруг: "Жүрнада олар разбет аягач за аячаг кекини күтәр төрғиндей иди. Бөйөрдөн, дөвлөтлөрдөн, руhaniлардан откөн союз, ал нит жоңа касыларын алмадылар. Бу иш жаzzалар чүнч психология бир төркүбү иди. Жүрнада гарши жүхарылдак табигатдан ло" ишт, инфраг язғыр. Эмокти дејилен ашағы табигатда иес һөрттөн талхарды. Биринчи ичнәдий, гамалынди исбеттәрдө биринчи севинчин артырылары". Бурада соңра дејилер: "Молла Насретдин" до из иттимак Нојта дәир чокынан шокилларни чоку карнатура, юн иш узарма-бозатып шокыл дејил, ваганын, шахследар, тишилар озу-бағыр фотографиялары". Биз да иш салымнада бу јол гөдөм гојдат.

Лазымны молланәсреддинчиләр ағасатай Мирза Чөләннән соларда иштөнгө охуярут: "Шаргы-Рус" газети мөнин учын иштөнгөн тох гүмәттөн жаңыкар одур. Биринчи тарифи одур ки, мөнгөртөнгөн айбизин Мәйәннәд. Ага Шаххатты мөнин из гөзөттөн ишарасын чылб етмиштө мөнин гөзт дүйнәсина дахи, етди. Ишнин тарифи одур ки, бу газетин идаресинде елә бир ѡлдаш раст қолдым, иш, ону варлығы, онуң ѡлдашыны или "Молла Насретдин" мәчмүсесин бина етди".

Бәдхәларымыза устадларымызың кәламы илә чаваб веририк:

"Амма мусалман гардашлардан тавантай едирик ки, һар кас бизи соңак, иниддин соңында, соңында кағызларыны охумаға маçалынын олсун. Лохса, соңра Қарбала мөнгүгүфти хүсүсүндө сөйбет едәнди о гәрәп фөни кағызларыннан устымда токулашык ки, охуягү түртмәнгә фүрсат олмайчак".

Мирза Чөлән МӘММӘДГҮЛУЗАДӘ

"Дустан, виляйт ишадынсыз олмаз. Дүнија белә кәләм, белә да кедәочек. Тәфавуд ишадыннын тох - азымындаидыр, ша бизим хәнишинин онынлар азымындыры да бу бүзәбәз белә мәйданындыры едиг ишадынлар чаваб јазылышын газет тыйхармада олмаз...

...Гарабаглинин һаевини (Г. Зәрдәли) көбүд һаечв јазылыш Һәсан Гара Нади наездә туттулур) онынларин хәнишинин кора таш етмәй или олмады. Амма ол чиңдәв анын фитталып ашылаш мәйсүт олмасынлар ки, белә камалада сөзләр пүнүннән галача. Фикри будур ки, бизим Зәрдәли һәндидә Гарабаглинин сөрәндирилди бир даш гојдурбын онын устымда чык олупан ючкы газдырым ки, калачаңда бизим овладлар о јадикара бахыб биасынлар ки, мән ин зәймәт или мисләттә иссламни гафталыт айтыптар иштәйен вахтада нечө ишадынлар рас тәлмишам".

Гәсәнбай ЭҖРДАБИ
"Экинчү" газети, 1877-чи № 12

"Молла Насретдин" күрнәлүмнин (1906-чи №, №8)

Иран сөрәндирица гарыньялышыны рассам О.И. Шмерлинг картинастурда белә ташыр стынчылар. Узага көтүмчүлүк, Тифлис Азэрбайжан Маданият Мәркәзинде "Мирза Чөлән-Молла Насретдин" ин гарышынан исәдә да бабадабаны төмөртгөл олушады. Ишнинчесе охуя билярсина:

"Биринчи номрәси Тифлисде чандан чыкышы "Мирза Чөлән - Молла Насретдин" мәчмүсесинин көнсү музаккис олушады. Зиянчаларын, итчимийитти, республика президенти адаратынын ва парламенттеги шумайылдардың журналиниң издиджайттары во даоласын фикирләрүн тонаусу во Мирза Чөлән зәбди ирсисе хәјолт кими гүмәтләндирин, мәммүнин ишаринин дајандырылышасын хитам веркимосы бардо төсүүлөрүнеспублика Элдәни. Назарияларын мурачиц болгүш етмишлар.

(Күрүстүстүн Азэр) ??? Маданият Маркәзинин органы "Инан" даи, "Ким из дејәр биңдә олар гөрөтү. Гејрәттөн бәлләмдәр һөр миңдәт" (М. Э. Сабир). Башта соңумуз юхдар...